

POZEMKOVÉ ÚPRAVY, ZELENÁ KRAJINA A TRVALO UDRŽATEĽNÝ ŽIVOT NA VIDIEKU

História vykonávania PÚ v SR od r.1991 – V.Uhlík

- V súvislosti s odhaleniami o podvodnom čerpaní plošných dotácií v poľnohospodárstve sa v období posledných dvoch rokov začali viac skloňovať aj pozemkové úpravy ako nástroj, ktorý mal (už dávno) priniesť poriadok do vlastníckych a užívacích vzťahov k poľnohospodárskej pôde. Rozdrobené a príliš komplikované pozemkové vlastníctvo bolo správne označené, ako jedna z príčin, prečo nie je možné užívať reálne vlastnícke parcely, resp. prečo je užívanie úplne oddelené od vlastníctva a tým pádom absentuje aj akákoľvek možnosť kontroly poberania dotácií.
 - Pozemkové úpravy mali tak trochu smolu, že „prischli“ rezortu pôdohospodárstva. Hoci bola (a stále je) táto voľba najlogickejšia, dôsledkom bolo zjednodušenie, že majú slúžiť výhradne poľnohospodárom a ich potreba sa často a nezmyselne hodnotila podľa toho, aký prínos predstavujú pre zefektívnenie poľnohospodárskej výroby. A keďže pre istú časť poľnohospodárov mohli usporiadané vlastnícke vzťahy k pôde predstavovať skôr ohrozenie, často bolo počuť zdôvodnenia, že pozemkové úpravy poľnohospodári pre zlepšenie ich práce vlastne nepotrebujú. (Podobne, ako nepotrebujú ani vlastníkov poľnohospodárskej pôdy, na ktorej podnikajú.)
 - Motivácia politikov zaoberať sa neusporiadaným pozemkovým vlastníctvom bola a je rôzna - zväčša ide o chválihodnú snahu nastoliť v rezorte poriadok, odstrániť krivdy a aspoň čiastočne zmeniť charakter poľnohospodárstva tým, že umožníme prístup k pôde aj malým farmárom. Žiaľ, z pohľadu krajiny a vidieka ide opäť o jednostranný, úzko rezortný prístup zameraný výhradne na poľnohospodárstvo, najmä na riešenie užívania poľnohospodárskej pôdy (čo je inak sám o sebe veľmi potrebný krok).
 - Aby sme lepšie pochopili situáciu v akej sa nachádzame a urobili správne rozhodnutie, akým smerom pokračovať, nie je potrebné objavovať Ameriku a hľadať úplne novátorské riešenia. Možno si stačí spomenúť, že zákon o pozemkových úpravách bol prijatý v r.1991 ako federálny zákon a že na rozdiel od Slovenska sa v Českej republike vykonávali pozemkové úpravy v neporovnateľne, resp. nesúmerateľne väčšej miere.
 - Pilotné projekty PÚ začiatkom 90-ych rokov ukázali, že proces identifikácie vlastníctva je v našich podmienkach natoľko zložitý, že je potrebné oddeliť ho od samotných projektov na samostatné konanie (hovoríme o RVP, ZRPS a ROEP) a prednostne vybudovať evidenciu vlastníckych vzťahov k pôvodným nehnuteľnostiam, čím postupne za viac než 25 rokov vznikol register E-KN, resp. tzv. určený operát.
 - Koncom 90-ych rokov štát obstaral 104 projektov pozemkových úprav zo štátneho rozpočtu
 - Od r.2003 do r.2009 bolo z fondov EÚ financovaných 337 projektov pozemkových úprav
 - Prijatím strategického dokumentu Návrh opatrení na urýchlené vykonanie pozemkových úprav v SR v r.2019 sa vytvorili predpoklady na kontinuálne vykonávanie komplexných pozemkových úprav na celom území SR.
- Dnes chceme zdôrazniť, že:
- Pozemkové úpravy predstavujú z ekonomického hľadiska jedinečnú možnosť, ako do hospodárstva krajiny zasiahnutého krízou investovať prostriedky s výhľadom ich návratnosti v duchu hesla „hodnota za peniaze“ a to najmä v podobe prípravy pozemkov na ich lepšie a jednoduchšie využitie ale aj pri budovaní spoločných zariadení a opatrení zameraných na ekosystémové služby a na boj s klimatickou zmenou.
 - Pozemkové úpravy nevyžadujú enormnú okamžitú investíciu – proces je postupný, rozplánovaný na viac rokov v prípade jedného projektu a desaťročí v prípade celého územia SR.
 - Usporiadané pozemkové vlastníctvo po pozemkových úpravách generuje na vidieku ďalšie ekonomické príležitosti v podobe malých a mladých farmárov, investícií do agroturistiky, cykloturistiky, protipovodňových a vodozádržných opatrení a celkovej revitalizácie vidieka.

- Ak má byť proces usporiadania pozemkového vlastníctva efektívny, nemožno pozemkové úpravy robiť nárazovo, t.j. v jednom období vôbec a v inom sa pokúšať o ich vykonanie v neuskutočniteľných termínoch. Prax ukázala, že proces musí byť plynulý a rovnomerný tak, aby maximálne efektívne využíval kapacity štátnej správy i komerčných subjektov.
- O pozemkových úpravách sa často hovorí, ako by boli akýmsi panským huncúctvom, ktoré si môžeme dovoliť len v časoch, keď máme prebytočné rozpočtové prostriedky. Nie je to však práve naopak? Nemali by sme do krajiny investovať priebežne, aby raz, až sa zavrú brány závodov v niektorých výrobných odvetviach, sme tu mali vidiecku krajinu, ktorá uživí väčší počet pracujúcich v poľnohospodárstve, prípadne vo vidieckom turizme?
- Presadzovanie pozemkových úprav Komorou pozemkových úprav SR je založené na presvedčení, že sa nemajú vykonávať (alebo tiež nevykonávať) len vtedy, ak slúžia konkrétnym parciálnym zájmom (raz veľkých, inokedy malých poľnohospodárov), ale že usporiadané pozemkové vlastníctvo je prospešné pre celú spoločnosť, vlastníkov, užívateľov, samosprávy i správcov štátneho majetku, teda že pozemkové úpravy z podstaty vykonávame vo verejnom záujme.